

da je B. D. Marija kao „Djevica mudra“ i kao „Stolica mudrosti“ podobna davati dobre savjete kako svojim primjerom svetoga života tako i tim, što nam ispraša od Boga milost prosvjetljenja i uvidavnosti. Napokon ističe, da ćemo doći do dobrog savjeta od B. D. Marije molitvom, pouzdanjem u nju i štovanjem.

Pisac je ove knjige jedan od najplodnijih i najboljih asketskih pisaca ne samo u Nijemaca nego uopće, pa za to se njegova djela najtoplije svima preporučuju za čitanje i razmišljanje.

Dr. Pazman.

Böckenhoff Dr. Karl: Das übernatürliche Leben. Sieben Fastenvorträge. U 8° str. VIII. + 84. Freiburg i Wien 1916. Herderova naklada. Cijena M. 1. —

Pisac, profesor moralke u sveučilištu u Strassburgu, bio je pozvan lantske korizme da propovijeda u stolnoj crkvi. On je svoje propovijedi izdao u posebnoj knjižici. Tema ovih 7 propovijedi jest vrhunaravni život; tu on raspravlja o biti vrhunar. života, o moći (vjera, ufanje i ljubav), o pomoći Božjoj (milost), ostvarenju (život po vjeri), gubitku (smrtni grijeh), hrani (presv. Euharistija) i početniku (Isus) vrhunaravnoga života. Propovijedi su bez dvojbe teološki korektna, razumljivo prikazane, ali bez retorike, kako već hladni Nijemac drugačije ne umije. Propovjedniku ipak može dobro poslužiti ovo djelce. Preporučujemo.

Dr. Pazman.

Cladder Hermann J. S. I. und Hageney Karl S. I.: In der Schule des Evangeliums. Betrachtungen für Priester. Drittes Bändchen. Das Volk mit starrem Nacken. Freiburg im Breisgau 1916. Herdersche Verlags-handlung, Wien. U 12° str. VIII. + 214. Cijena M 2. vez M 2'60.

U Br. 1. ocijenili smo drugi svezak ovoga djela (Vidi „B. S.“ str. 98.). U ovom trećem svesku nalaze se razmišljanja o evanđelju sv. Mateja od gl. 9. r. 36. do gl. 14. r. 15.. Nakon

što je u drugom svesku bila izložena nauka Kristova i njegova eudesa, ističe se ovdje većma osoba samoga Spasitelja u opreci za tadanjim vodama naroda Židovskoga. Odatle i naslov ovog sveska: „Narod tvrde šije“. Imade dva dijela, jedan pod naslovom „Die Aussichten des Gottesreiches“, a drugi „Die Erfahrungen Christi“. — Djelce je isto, kao i u prva dva sveska, dobro i solidno, samo je sadržajem različito. Preporučuje se.

Dr. Pazman.

Mihályfi Ákos dr. Anyilvános Istentisztelet. Budapest 1916. 8° + 662 o. Sz. Istvan Társulat bizományára Ára 10 K.

Profesor je pastirskog bogoslovlja na budimpeštanskom sveučilištu Dr. Mihályfi Akacije izdao II. dio svog pastirskog bogoslovlja. Prvi je dio „Az Igehirdetés“ izašao još god. 1902. Sad je evo svojim novim djelom obogatio mađarsku katoličku teološku literaturu. Citavo je djelo razdijeljeno na dva glavna dijela: na sveopću liturgiju i posebnu liturgiju. Djelo je Mihályfijevo zanimljivo i odlikuje se sa svojom originalnošću. Mihályfi donasa usporedo s pitanjima zapadne liturgije i ona iz istočne liturgije. S tim se upravo razlikuje i odlikuje od ostalih udžbenika pastirskog bogoslovlja. U ovom je pitanju auktora vodila ideja, da istočnjaci upoznaju zapadni obred, a zapadnjaci istočni obred. Tu je ideju istakao sam auktor u predgovoru svoga djela. U udžbeniku Mihályfijevom nalazimo lijepi i opširni historički razvoj literature pastirskog bogoslovlja, te nalazimo i obilnu noviju literaturu na toj grani bogoslovljoj.

Za nas je Hrvate zanimljivo to, što se je dotakao i glagoljice (str. 52—55), te je iznio o tom i najnovije propise sv. Stolice. Opširno je izrađena Herortologija istočne i zapadne Crkve. Auktor se kod tog pitanja obazire i na odredbu (motu proprio) „Supremi disciplinae“. Kod pitanja o časoslovu obazire se na konstituciju „Divino afflatu“.

Šteta je, što kod termina iz istočne liturgije nije autor metnuo i termine slavenske uz grčke, kako je to u litografiranim skriptima njegovih sveučilišnih predavanja.

Dobro bi bio učinio auktor, da je svoje djelo izdao na latinskom jeziku. Tad bi bilo pristupačno i onima, koji ne znaju mađarski. Kad bi bilo djelo pisano latinskim jezikom, dobro bi došlo, baš poradi pitanja iz istočne liturgije, i našim bogoslovcima. Jmačno bi tad i stariji kler posegnuo za ovim djelom, jer se bavi i obazire na najnovije propise sv. Stolice.

Djelo je inače pisano, kao što su pisana uopće sva Mihályijeva djela, laganim jezikom i stilom. Preporučujemo onim, koji su vješti mađarskom jeziku i koji se zanimaju za istočnu liturgiju. Kako je djelo pisano laganom mađarsčinom, moći će ga rabiti i oni, koji su samo malo vješti mađarskom jeziku.

Vladimir Vučić.

Retté Adolf: K svjetlosti vječnoj (Od đavla k Bogu). Preveo Milan Pavelić. Izdala „Kuća dobre štampe.“ Rijeka 1916. U 8° str. 122. Sa slikom. Cijena K 120. —

Ovo je djelo povijest obraćenja piščeva. Adolf Retté, rođen 25. VII. 1863. u Parizu, bio je dijete bez odgoja, mladost sproveo pustopašno, vojničku službu u raskalašenosti, a ostali život u potpunom bezvjerju. Bio je od prirode veoma nadaren, po zanimanju književnik, djelovao i na političkom polju u stranci socijalista. Bio je pjesnik, pisac političkih brošura i novinarskih članaka. Kad je trebalo upriličiti stranačka predavanja, političke konferencije, svagdje je bio govornikom Retté. U svojoj 43. godini obratio se i postao revan katolik. On sam opisuje povijest svoga obraćenja, koja je za psihologa problem, za strančara socijalistu izdaja ili renegetstvo, a za vjernika čudo milosti Božje.

Počeo je Retté k sebi dolaziti uviđajući svu prazninu i slabost znanosti da riješi najglavnija pitanja o Bogu, o postanku svijeta i dr. Darwinizam sa svojom teorijom evolucijonizma nije ga zadovoljio. Teorija socijalistička i anarhistička bile su mu ogavne. Držao je socijalistički kolektivizam korisnim za narod, ali ga je život i postupak kolovoda socijalizma razočarao, te je i one na-

pustio. To je bilo napose na jednoj skupštini, koja je bila upriličena baš na Veliki Petak, a započela gozdom i na kojoj su govorili čuveni Anatol France i sada već pokojni Jaurés. Još je neko vrijeme prianjao uz socijalizam, jer se nadao od Clemenceau-a, koji je baš tada stupio na vladu, da će mu moći pribaviti uo-snu sinekuru, ali njegovo licemjerje i prevrtljivost bili su mu mrski. U to doba opažao je, da mu šumska tišina i ljepota prirode osobito gode, pa je nastojao, da što češće i što dulje vremena proboravi u šumi. Ostavi Pariz i nastani se u Fontainebleau-u.

Ovdje ga je druga opet muka mučila. Otkad mu je umrla zakonita supruga, živio je s drugom ženom u divljem braku u vječnoj svadi i perverzности. To pakleno društvo, koje ga je sapinjalo jedino poradi putenih naslada, kojima je bio silno odan, gonilo ga je po danu ponovno u tišinu šume, gdje je čitao i razmišljao. Čitao je klasike, Horaca, Ovida, Catulla, ali nije našao zadovoljstva. Studirao je Kantovu filozofiju, ali na „kategorički imperativ“ sofista odgovorio je tek jednim „hm“ kroz nos, a „čisti razum“ učini mu se suh kao cjevanica Kalvinova. Okušao je i panteizam, a taj ga još većma oduševio za stabla u šumi, smatrao je hrastove i bukve kao dijelke bezbrojne supstancije. I panteizam mu se učini smušen i nejasan. U očaju postade pesimistom i pristašom budizma, ali plašio se nirvane. Još jednom se oduševio za tlapnjom o bezbrojnom napretku, kako ga propovijeda socijalizam, ali i to na čas. Citajući jednoć Danteovu divnu glumu, i to prvo pjevanje „Čistilišta“, dojmi ga se ondje opisani prizor anđela, koji vozi duše, a one pjevaju ps. 113. *In exitu* tako, da nije mogao toga zaboraviti. Bilo je to u lipnju 1905. Ona radost svetih duša, što će se očistiti od svojih grijeha, djelovala je po Božjoj milosti na dušu Retté-ovu, te je i on zaželio, da se očisti od svojih. Ali još nije imao snage da učini odvažan korak. Međutim milost Božja dovela ga je do vjere i on prizna, da ima Bog, u kojega dosada nije vjerovao. Drugi korak milosti Božje bio je, da se je iza petnaeste godine svoga života prvi put Bogu molio. Jednoga dana sje-